

10. Мун-матар далав. Мун монот донд тогтносон. Мунд
эми донд эмэгтэй нартай. Алар мунд соиндурд оирдмд
унс донд цуглан донд - эми - матарга цуг. Дэг рундго дунд
мун, эми, эми, эми хэм эдн. Матар мунд донд мунд
унс цуг соиндурд мунд мун, рунд мунд мунд. Унс цуг нартай
матар-мундга эмид. Матар мунд донд хэм цуг мунд мунд
мунд гунд мунд мунд мунд мунд. Унс эмектэй эсгэ рунд
"Колон Нобел", үн XIII рундго эдн мунд, абмунд - рунд дунд.
Дунд эсгэ нартай мунд донд мунд хэм мунд
мунд мунд мунд гунд мунд мунд мунд. Мун гунд мунд, мунд
мунд мунд мунд мунд мунд мунд мунд мунд. Мунд
эсгэ рунд мунд мунд мунд мунд мунд мунд мунд мунд,
рунд соиндурд, мунд дунд мунд мунд мунд мунд.

39

① Дө берсен, дө икенчелен карап анда да куман козу да телле килде.

берсен - сан, лимазур сано, ишшиликот, сан
ташизда хаш буял килт, ташарсан, ~~ташарсан~~
Икенчелен - санн тартим сано, хаш буял килтот,
ишшиликот, тартим дилэн терилкелэн.

05

②

- Чуе козул - бердубай +
- Чоран - телле-коричевый -
- Чук - козубай +
- Чокорат - коричевый +
- Бакор - иедной +
- Козулит сано - иедно-грантовый +
- Соро - серый +
- Шымыс - грантовый +
- Ал - розовый +
- Антисит - застой +

55-

③

- Д.к. Эшени . Д.к. Эшебуз
- И.к. Эшенин . И.к. Эшебузнен
- Ю.к. Эшенин . Ю.к. Эшебузден
- Т.к. Эшенин . Т.к. Эшебузден
- Ч.к. Эшенин . Ч.к. Эшебузден
- У.в.к. - Эшенин

55

④

Бурам башен бер ел узун кайтты ул ишан кара елтеди, иш
нели башен Горсем!

105

⑤

Кочк башен - бура ташизда арыман тарман уз кочк башен
ул ташизда бер узрак ишетеде буенн башкалардан арыман тиру.
Гадити таман сайкинд кочк башен хобан андандан узрак таман
тарман бура срау ашманшакларга, Кочман курстучелге ашан узракда
кочк башенин иш бураман. Мозунн Ашман сан, аны курго
башман ул. Анда да, ишанда де ул утора кеден

2,5

1) Берсенс - сан, ишмешкэн иш, берсенс санда, III зат, GT-4
 ишмешкэн тәйәшләр
 ишмешкэн тәйәшләр
 Берсенс - сан, ишмешкэн иш, берсенс санда;
 ишмешкэн тәйәшләр 53 58

- 2) Күз көзәи-бардөвәи +
 көрән - көрәнчөвәи -
 күк - сәргәи -
 коңурт - кармәи +
 бакар - илдәи +
 коңурт сәргәи - красно-беләи -
 сәргәи - сәргәи +
 ишмешкэн - фрәсетөвәи + 45
 ал - розовәи +
 алтоң - зәсәтөи +

- 3) Б.к. Эшәи
 Ч.к. Эшәишү
 Ю.к. Эшәиш
 III.к. Эшәишә
 Ч.к. Эшәишкэн
 Ч.в.к. Эшәишдә
 Б.к. Эшәиш
 Ч.к. Эшәишә
 Ю.к. Эшәиш
 III.к. Эшәишә
 Ч.к. Эшәишдә
 Ч.в.к. Эшәишдә 55

4) ¹⁾Сүрәи ²⁾Берен ³⁾кайттың үй ишмәи кара
 етәи, ишмәи бәстәи Бәстәи - бу тидәи, күп
 ишмәишү; 1 һәм 2 ишмәишү - тидәи баһат
 ишмәишү.

5) Логик басәи - үй ишмәишдәи Бер сүрәи Башкалардан сәргәи-
 ләи торүи

Града басәи - үй ишмәишдәи Бер ишмәи сүрәи Башкалардан
 сәргәишү ишмәи, ишмәишү ишмәишү ишмәишү. 15

6) Сүрәишмәишү эдәишмәишү - үй ишмәишү ишмәишү эдәишмәишү
 ишмәишү. 8 гәсәи бәишмәишү бәишмәишү ишмәишү.
 Сүрәишмәишү сүрәишмәишү: кәишү ишмәишү һәм ишмәишү һәм
 ишмәишү ишмәишүшү тәишү, сүрәишү. Бер ишмәишү ишмәишү,
 ишмәишү һәм ишмәишү тидәишү үйшү, бу гәишү тидәишү
 кәишүшүшү.
 Ишмәишү, урта гәсәи ишмәишү эдәишмәишү сүрәишү-
 ләишү күп ишмәишү. Ишмәишү - гәишүшү, сәргәишү, коңуртшү
 сүрәишүшүшү һәм ишмәишү ишмәишү, кәишү тәишү гәишүшү
 ишмәишүшү тәишү ишмәишүшү. 15

Удрын үеийн болон үеийн, Мэргэжлийн, Утгуу Шинэчлэлтэй уяамагдга энч
малга

Чин сөрөг - үн эрх бэлэн галзуу бэрдэн буулан ирэн кеш. 20

7) "Зудар шийтэн Зилэнгэр" - жанр - комеди, тийсэг - торлогон
но ярату. Сюжет - ваканта абыда бара, Зилэнгэргэ - 90 ший. Аноу
эноу куктан командировкага эхэнэ хийгээрэй Зилэнгэргэ
уяанан аюула дун, шийн бүү абыда берши дэ 90 шийн уулаган
Зилэнгэр аяру, сүрштан яраанан кайткан уяа нэн кешен
Белэн ший. Ун оюулан бик ярату. Күрш кармонога обшээр
тийсх бармогон дэ яратан эйтэ, аноу үлэргэ ваканта нок,
үн дача есөи. 80

8) Мэхэбэт - сөн, экон иту, галмийн бүү, уяан ату, ярату,
Бер-Беру очин үлэргэ дэ эзер бүү. 70

9) Мөхөмөд - Казан ханьга коро күрнэки татар шагирдэ,
Ун 1498 иш шийн туран. 1549 ишн эршэн. Турани,
жаруи гайлгэшиш. Казан демегацне очин составьда
трини бүүн Мэхэргэргэ кеш. 20

10) "Мин - татар балаер"

Мин татар кодо, татар балаер, нэн татар буула кеша бик гурна-
наш. Ушнэу тийшн бик яраташ, татар тийсгэ эржи сөн-
шншн, татар тийсгэ хуриниш, традицион бичигэр ший.
Татар тийшн бичигэр эн дэн кеш. Эн туран үн
шица "балаер" дун назир итэн шийнмэсн, балаер
Энр татар тийсгэ туран үн шийнмэсн, балаер
Бакеландэ, мэхэтэ, гайлгэдэ татар тийсгэ бичигэр
дэ мэхэн. Мэхэн, туран тийсгэ яратогрэ,
сахарга керн. Мэхэн тийсгэ "эно" дун
акрибан. Мин үшнэу тийшн ошмалон,
шмэтшн тап кетер шийн. Мин татар
балаер буула кеша бик шат. Мэхэн кер шийн.
Эйтэ кешн эршэн бэр: "Балаер, акжэнэр,
шмэттэншэр". Туран тийсгэ яратогрэ, кершн
итгэ. "Безнэу шмэттэншэр кешнэ бик зур.
Безнэу Республикабдэ шундэй шийн эсэст бар-үн
китан. Мин бик яратан китанлар үншн. Мэхэ-
лэн, Г. Эбелшнмовноу "Ак мэхэншэр" дэргэн бик яратан
үрэдшн. Анда тийсгэ шийн аша, бүү торлогон күү
саяа бэр торлогон шийншэр. Мэнэ бик очин 80